

Nordatlanten 18. november 1006

Góðir gestir

Havet er nært forbundet med Island's historie og med nationens selvopfattelse i vor egen tid. I Landnámabók, som fortæller om optakten til bosættelsen i Island i det 9. århundrede, bliver de søfarende og deres sejlads beskrevet sådan: "fiá er Ingólfur sá Ísland, skaut hann fyrir borð öndvegissúlum sínum til heilla. Hann mælti svo fyrir að hann skyldi þar byggja er súlurnar kæmu á land".

På den måde omtaler forfatteren til Landnámabók den første landnamsmand, Ingólfur Arnason's sejlads, og hvordan han lod havet afgøre, hvor han skulle bosætte sig. Højsædestøtterne blev af havstrømmen ført langs Island's sydkyst. Til slut drev de i land i en vig, og dér byggede Ingólfur så sit hjem.

"Hann bjó í Reykjavík. Þar eru enn öndvergissúlur þær í eldhúsi"- står der i Landnamsbogen. Højsædestøtterne stod stadig i drikkestuen, da forfatteren nedskrev fortællingen, og Reykjavík blev siden Island's hovedstad.

Havet forbinder også Island's og Danmark's historie. Disse forbindelser har eksisteret gennem århundreder. På islandsk findes en talemåde, som lyder "sigldur maður" som i de fleste tilfælde betød at rejse over havet til Danmark for at uddanne sig, udvikle sig og modnes.

Digterne har lovsunget havet, dets værdighed og magt - og dets trussel og udfordring. Havet har visse krævet mange ofre, men har samtidig været gavmildt.

Islands rigdom og vores mulighed for at udvikle det islandske velfærdsamfund med uddannelse og kultur, bygger i afgørende grad på havet og dets rigdomme. Havets biologiske mangfoldighed har givet os kraft og styrke til selvstændighed og udvikling.

Derfor forstår vi godt, at det er nødvendigt at menneskeheden står sammen for at beskytte havets rigdomme.

Selv om videnskaben i dette århundrede har givet os megen ny viden, så mangler der endnu meget i at afsløre havets hemmeligheder. Det

er blevet sagt, at vi véd mere om Månen end om Atlanterhavets bund mellem verdensdelene Europa og Amerika.

For nylig offentliggjorde en gruppe internationale videnskabsmænd en rapport, der påviser risiko for at vandstanden i verdenshavene, på grund af forurening og klimaforandringer, vil kunne stige op til en meter i løbet af de næste 100 år. De peger også på, at havstrømmene - f.eks. Golfstrømmen - vil kunne forandre sig.

En sådan udvikling ville totalt forandre livsvilkårene for alle mennesker - især i Danmark og Island. Det ville medføre alvorlige trusler mod erhvervs-strukturen og ville ødelægge byer og andre bebyggede områder.

Kendskabet til havet's udvikling er derfor helt grundliggende af hensyn til vores egen og vore børns fremtid.

Det er et prisværdigt initiativ at have skabt denne udstilling, som er viet til Atlanterhavet. I dette ligger der også en stor udfordring I forhold til at lære denne skæbnemagt i Island's og Danmark's fælles historie endnu bedre at kende, og I forhold til at arbejde på at sikre fremtiden.

Det er en ære - ikke bare for mig personligt, men for islÉendingene - at få lejlighed til at åbne denne imponerende og informative udstilling på den første dag af vort besøg i Danmark.

Jeg håber, at udstillingen vil glæde og oplyse mange gæster.

Udstillingen 'Nordatlanten' er åbnet.

Tale ved Danmarks Dronning Margrethe d. 2.'s fest 18.11.1996

Deres Majestæt Dronning Margrethe
Deres Kongelige Højhed Prins Henrik

På ny mødes vi islændinge af Deres varme og venskab.
Deres budskab om forbindelserne mellem vore nationer, og
samspelet mellem dansk og islandsk kultur, er en kærkommen
stadfæstning af et fremtidssyn, som vi islændinge vurderer meget højt.

Det islandske samfund har dybe rødder i den forandring af samfund
og kultur, der udviklede sig i midten af det forrige århundrede. Deres
slægt har haft stor andel i denne historie og på denne højtidsaften skal vor
taknemmelighed igen lyde.

Deres forfader Kong Kristian den 9. var den første konge, der steg i
land på islandsk jord. Hans deltagelse i festlighederne i 1874, da der var
gået 1000 år siden den første islandske bosættelse, markerer en
højtidsstund i den islandske historie.

Landshøvdingen hylde Kongen med efterfølgende ord, der
afspejler den respekt, som islændinge altid har haft for det danske
kongehus:

“Der stråler dobbelt glans over vor 1000-års-højtid, både gennem
Deres Majestæt's deltagelse i højtideligheden og gennem den liberale
grundlov, som Deres Majestæt har beriget højtideligheden med. På denne
måde er højtideligheden erindringens og historiens højtid, men også
glædens og håbets højtid.”

De islandske skalde priste kongen på samme måde, som det er
beskrevet i fordums saga'er.

Den islandske nationalskald Matthías Jochumsen hylde kongens
sejlsads over havet. Nord på i landet boede en fattig bonde, der var bedst
kendt gennem sin gård Bóla, som både ville hylde sin konge og kræve
løsninger på forskellige problemer, sådan som den islandske almue havde
gjort gennem århundrede. Bólu-Hjálmar, den mest fremstående
almuedigter i Island, lod i poesens sprog kongens navn stå med gylden

indskrift i fjeld og klippe og bad til, at hverken ild eller is nogensinde ville udviske dette:

“Lengi konungur lifi vor,
letrað sé nafn hans gullnum stöfum
á helluberg mín og hamra blá
og himingnæfandi jökultinda,
aldrei sem kunni af að má
eldur, frost, vatn né kraftur vinda.”

Deres Majestæt

Deres slægts pietets-følelse for befolkningen på den barske sagaø er et dyrebart minde for den islandske nation.

Deres bedstefar, Kong Kristian den 10. åbnede Altinget på Thingvellir i 1930, da der var gået 1000 år siden landnamsmændene stiftede et lovting på den smukke slette ved klippeborgen.

Og De, Dronning Margrethe og Prins Henrik, hyldede det halve århundrede's jubilæum for den islandske republik på samme sted for to år siden. Denne stund er for os alle uforglemmelig.

Vi islændinge er stolte af, at have andel i Deres navn. I virkeligheden er De, Margrét Þórhildur, islændingenenes hædersdronning og hele den islandske nation står bag mig, når jeg ønsker at de nære bånd mellem Dem og hele kongefamilien og Island må forblive nære og stærke.

Forbindelserne mellem vore nationer er på mange måder enestående i verden. Tusinder islændinge har opsøgt sine studier i Danmark og dansk er det første fremmedsprog i den islandske skole. De islandske håndskrifter hjemkomst for et kvart århundrede siden, viser på helt særlig måde det danske storsind og besejlede det livsvarende venskab mellem Island og Danmark.

Ved Guðrún Katrins og mit besøg har det været en særlig glæde at få lejlighed til at blive bekendt med Danmarks markedsmæssige resultater ud over verden, at opleve den nyeste udvikling inden for skole og uddannelse, at se eksempler på mod og ambition i industrien og at opleve den alvor og oprigtighed, der sætter sit præg på kampen mod narkotika.

Vort besøg og vor modtagelse i Danmark viser, at det ikke alene er historien, men også fremtiden, der peger på at islændingene fortsat har

ærinde hos danskerne. Her er stærk vilje til at udvikle samtale og gensidig lærdom. Det er godt at have Dem og den danske nation som venner og følgeskab ind i det nye årtusinde.

Jeg overbringer Dem min tak og lykønskninger for fremtiden og vil citere præsidenten for flingvellir-samlingen i 1874, da han tiltalte Kong Kristian den 9. Disse ord er også i dag den islandske nations ønske for Dem:

“Vi beder den almægtige Gud holde sin beskyttende hånd over Deres Majestæt og beskytte Dem mod livets modgang. Gud bevare Deres Majestæt og alt Deres Kongelige Hus.”

Ærede gæster,

Idet jeg udtrykker ønsket om fortsat lykke og fremgang for Danmark og det danske folk hæver jeg mit glas og udbringer en skål for Deres Majestæt, Hans Kongelige Højhed Prinsen, Kronprinsen og den kongelige familie.